

PS-I.431.2.28.2024

PROTOKÓŁ

KONTROLI PROBLEMOWEJ

przeprowadzonej

w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie

Działając na podstawie art. 22 pkt 8, art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 734 ze zm.), art. 22 pkt 6 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r., poz. 190 ze zm.)

zespół kontrolny w składzie:

1. **Marzena Modrzewska** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 335-1/2024 z dnia 21 listopada 2024 r. – kierująca zespołem inspektorów;
2. **Marta Mikołajczyk** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 335-2/2024 z dnia 21 listopada 2024 r. – członek zespołu inspektorów

(akta kontroli str. 1-2)

Przeprowadził, w okresie od 4 grudnia 2024 r. do 9 stycznia 2025 r., w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie, ul. Daszyńskiego 49, 69-200 Sulęcín kontrolę problemową w zakresie umieszczania osób w domu pomocy społecznej, w tym osób skierowanych postanowieniem sądu.

Czynności kontrolnych w jednostce dokonano w obecności:

- Pani Anny Kluszczyk – Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie;
- – inspektora ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej.

Przed przystąpieniem do kontroli, zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Umieszczanie osób w domu pomocy społecznej, w tym osób skierowanych postanowieniem sądu.
2. Ustalanie odpłatności dla mieszkańców skierowanych przed 1.01.2004 r.
3. Pomoc udzielana opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.
4. Kwalifikacje pracowników PCPR realizujących zadania dot. prowadzenia i rozwoju infrastruktury DPS oraz umieszczania w nich skierowanych osób.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- dokumenty udostępnione kontrolującym w toku czynności w jednostce;
- dokumenty przesłane przez PCPR za pośrednictwem ePUAP z 23 grudnia 2024 r. na pisemne wezwanie Dyrektor WPS z 16 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 3-14)

Na tej podstawie dokonano następujących ustaleń:

W powiecie sulęcińskim funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej w Tursku. Przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób niepełnosprawnych fizycznie, z liczbą miejsc 180.

1. Umieszczanie osób w domu pomocy społecznej, w tym osób skierowanych postanowieniem sądu.

Pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej uregulowany jest wydaniem, co najmniej trzech decyzji administracyjnych (o skierowaniu, o umieszczeniu oraz o ustaleniu odpłatności za pobyt). Decyzję o skierowaniu oraz decyzję o ustaleniu odpłatności wydaje – w przypadku mieszkańców skierowanych po 1 stycznia 2004 r. – organ gminy właściwej dla tej osoby ze względu na miejsce zamieszkania lub miejsce zamieszkania opiekuna prawnego. Natomiast zgodnie z art. 59 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej m.in. decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje starosta powiatu prowadzącego dom. Decyzja wydawana jest w oparciu o dokumentację skompletowaną i przekazaną przez właściwy ośrodek pomocy społecznej. W razie niemożności umieszczenia w domu pomocy społecznej z powodu braku wolnych miejsc, powiadamia się osobę o wpisaniu jej na listę oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie.

Terminy załatwienia spraw – w tym także wydawania decyzji administracyjnych – uregulowane są w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Sprawy załatwiane są niezwłocznie, w oparciu o zgromadzone dowody znajdujące się w aktach sprawy.

W myśl § 8 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej w przypadku osób ubezwłasnowolnionych całkowicie i małoletnich do wniosku osoby ubiegającej się o skierowanie do domu, dołącza się postanowienie sądu opiekuńczego w przedmiocie udzielenia zezwolenia na skierowanie do domu pomocy społecznej. W przypadku, gdy do domu kieruje się osobę na podstawie orzeczenia sądu, wydanie decyzji o skierowaniu do domu

nie wymaga przedłożenia wymaganych dokumentów. Dokumenty te powinny zostać skompletowane w terminie, nieprzekraczającym trzech miesięcy, od dnia wydania decyzji o skierowaniu do domu. W nagłych wypadkach, wynikających ze zdarzeń losowych, skierowanie i umieszczenie osoby w domu może nastąpić poza kolejnością oraz bez przedłożenia wymaganych dokumentów. Dokumenty te powinny zostać skompletowane przez właściwy ośrodek pomocy społecznej w terminie trzech miesięcy od dnia przyjęcia tej osoby do domu.

W PCPR w Sulęcinie nie prowadzi się listy osób oczekujących na umieszczenie w DPS. Umieszczenie osób w DPS następowało na podstawie decyzji o skierowaniu i umieszczeniu. Odmowa umieszczenia w domu pomocy społecznej odbyła się niezgodnie z przepisami. Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulęcinie przyznał świadczenie z pomocy społecznej osobie, której prawo do tego świadczenia nie przysługiwało.

W PCPR w Sulęcinie w latach 2023-2024 (do dnia kontroli) nie był prowadzony rejestr/lista osób oczekujących na umieszczenie. Powodem – zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR – był brak osób oczekujących na umieszczenie. Sytuacja taka nie stanowi uchybienia. Zespół inspektorów widzi zasadność prowadzenia listy osób oczekujących na DPS, w przypadku pojawienia się tych osób.

W dniu kontroli zespół inspektorów otrzymał do analizy wykaz wniosków o umieszczenie w DPS w Tursku, złożonych w terminie od 1 lipca 2023 r. do 4 grudnia 2024 r. Wykaz zawierał 96 pozycji. Dotyczył danych:

- 93 osób, którym wydano decyzje o umieszczeniu w DPS;
- 3 osób, którym wydano decyzje o odmowie umieszczenia w DPS.

Kontrolujący do analizy przyjęli dokumentację 5 osób, w tym:

- A. 3 osób, którym wydano decyzję i zostały umieszczone w DPS;
- B. 2 osób, którym decyzją odmówiono umieszczenia w DPS.

Ad. A. Kontrolujący ustalili, że **umieszczenie w DPS odbyło się** na podstawie decyzji administracyjnych. Wydane decyzje są zgodne z przepisami pod względem merytorycznym, natomiast **zawierają uchybienia pod względem formalno-prawnym**, o czym mowa w dalszej części punktu.

W przypadku trzech badanych osób postępowanie o umieszczenie w DPS oparte było o wydane decyzje kierujące i decyzje o umieszczeniu. W jednym przypadku wydano także decyzję o uchyleniu decyzji dot. umieszczenia. Powodem uchylenia była rezygnacja z umieszczenia w DPS. Zatem w każdym z trzech badanych przypadków – Dyrektor lub pracownik PCPR wydali decyzję o umieszczeniu klienta w DPS.

Ad. B. Dyrektor PCPR odmówiła – w badanym okresie w 3 przypadkach – umieszczenia w DPS. Zespół kontrolny przyjął do analizy dokumentację 2 osób, którym odmówiono umieszczenia (w tym jedna decyzja wydana niezgodnie z przepisami).

W jednym badanym przypadku Dyrektor PCPR **niewłaściwie rozstrzygnęła prowadzone postępowanie**. W badanym przypadku w obiegu znajdowała się decyzja kierująca do DPS. Przed wydaniem tej decyzji OPS zobowiązany był – na podstawie treści żądania strony – ustalić rodzaj DPS i jego siedzibę. Zatem na etapie kierowania organ zobowiązany jest ustalić konkretny DPS, do którego może nastąpić przyjęcie. Organ kierujący

zobowiązany jest zbadać wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność osoby oraz rzeczywiste jej zapotrzebowanie na całodobowe usługi bytowe. Etap kierowania do DPS zwalnia organ rozstrzygający o umieszczeniu z badania przesłanek materialnoprawnych warunkujących korzystanie z prawa do umieszczenia w Domu. Organ wydający decyzję o umieszczeniu w DPS pozostaje związany decyzją ostateczną w sprawie skierowania do DPS. Jest jedynie zobligowany do zbadania czy wskazany DPS istnieje oraz czy są w nim wolne miejsca. W badanym przypadku Dyrektor PCPR odmówił umieszczenia w DPS z uwagi na dokumentację i zaświadczenie lekarskie kwalifikujące do innego niż wskazany typ domu pomocy społecznej. Tymczasem do czasu funkcjonowania w obrocie prawnym ostatecznej decyzji o skierowaniu, organ orzekający o umieszczeniu nie może kwestionować prawidłowości skierowania do konkretnego DPS. Niedopuszczalna jest bowiem ponowna ocena przesłanek skierowania do DPS.¹

W badanej dokumentacji brak jest decyzji uchylającej decyzję kierującą. Zatem decyzja kierująca do DPS **jest w obiegu prawnym**.

Zespół kontrolny zauważa, że ewentualna odmowa umieszczenia w DPS musi być wyrażona w formie decyzji administracyjnej, przy jednoczesnym uwzględnieniu przesłanek, o których mowa powyżej.

W drugim badanym przypadku Dyrektor PCPR decyzją – zgodnie z przepisami – odmówił umieszczenia klienta w domu pomocy społecznej. Powodem odmowy **był pobyt klienta w zakładzie karnym**. Do zasad ogólnych udzielania pomocy społecznej należy zasada zgodnie z którą, osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej (art. 13 ust.1 ustawy o pomocy społecznej). Przepis ten ma charakter normy bezwzględnie obowiązującej i nie przewiduje żadnych wyjątków. A zatem fakt odbywania kary pozbawienia wolności przez osobę aplikującą o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej stanowi samoistną przesłankę odmowy przyznania świadczenia zarówno pieniężnego, jak i niepieniężnego. Określając zasady i kryteria przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, wśród których najistotniejsze jest kryterium dochodowe oraz niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, w art. 13 ust.1 ustawodawca wyłączył z kręgu beneficjentów pomocy społecznej osoby odbywające karę pozbawienia wolności. Osoby odbywające karę pozbawienia wolności tracą prawo do wszystkich świadczeń pomocowych i nie nabywają uprawnień do świadczeń w czasie odbywania tej kary. Oznacza to, że osobom odbywającym karę pozbawienia wolności nie przysługuje jakiejkolwiek świadczenie objęte ustawą o pomocy społecznej, niezależnie od położenia czy stanu osoby domagającej się świadczenia, a także od długości ich pobytu w zakładzie karnym.²

W sprawie klienta została wydana przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulęcinie – **niezgodnie z przepisami** – decyzja kierująca. Z zebranej dokumentacji klienta wynika, że przebywa on w zakładzie karnym. Dyrektor OPS rozstrzygając kwestię skierowania do domu pomocy społecznej nie uwzględnił tego faktu w prowadzonym postępowaniu. Wydana decyzja jest niezgodna z obowiązującymi przepisami.

---

¹ Zob.: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 11 kwietnia 2019 r., sygn. akt III SA/Kr 318/19; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 5 lipca 2022 r., sygn. akt II SA/Po 317/22.

² Zob.: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 6 września 2023 r. sygn. akt IV SA/Wr 7/23; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 maja 2008 r., sygn. akt I OSK 1222/07.

Świadczenie z pomocy społecznej zostało przyznane osobie, której prawo do tego świadczenia nie przysługuje.

Podmiot kontrolowany nie przedłożył do kontroli upoważnienia wydanego przez Starostę do wydawania decyzji administracyjnych przez Dyrektora PCPR i pracownika Centrum upoważnionego przez Starostę, na wniosek Dyrektora.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy m.in. umieszczanie w DPS osób do nich skierowanych. Zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne – PCPR.

W indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości powiatu decyzje administracyjne wydaje starosta lub z jego upoważnienia kierownik PCPR i inni pracownicy upoważnieni na wniosek kierownika.

Z przedłożonych kontrolującym akt wynika, że poddane analizie decyzje wydawali:

- Starosta – jedną decyzję dotyczącą odmowy umieszczenia w DPS;
- Dyrektor PCPR – działając z upoważnienia Starosty dwie decyzje (jedną o umieszczeniu i jedną o odmowie umieszczenia w DPS);
- Pracownik PCPR – działając z upoważnienia Dyrektora PCPR trzy decyzje (dwie o umieszczeniu w DPS i jedną o uchyleniu decyzji o umieszczeniu).

Dyrektor PCPR przedłożyła do kontroli Uchwałę Nr 268/668/23 Zarządu Powiatu Sulęcińskiego z dnia 5 września 2023 r. Zgodnie z niniejszą Uchwałą Dyrektor PCPR otrzymał – od Zarządu Powiatu – upoważnienie do składania oświadczeń woli związanej z bieżącym prowadzeniem działalności PCPR oraz upoważnił Dyrektor PCPR do udzielania dalszych pełnomocnictw. Dyrektor PCPR upoważniła pracownika Centrum do zastępowania i wykonywania zadań należących do właściwości Dyrektora PCPR w czasie jego nieobecności (Upoważnienie 7/2023 z 4 października 2023 r.).

Przedłożone do kontroli dokumenty (Uchwała Nr 268/668/23 Zarządu Powiatu Sulęcińskiego z dnia 5 września 2023 r., Upoważnienie 7/2023 z 4 października 2023 r.)

nie potwierdzają posiadania upoważnienia – wydanego przez Starostę – do wydawania decyzji administracyjnych przez Dyrektora PCPR i pracownika Centrum upoważnionego przez Starostę na wniosek Dyrektora.

(akta kontroli str. 15-217)

Przeprowadzone czynności kontrolne wykazały uchybienia w zakresie niezgodnych z przepisami odmów umieszczenia w domach pomocy społecznej. Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulęcinie przyznał świadczenie z pomocy społecznej osobie, której prawo do tego świadczenia nie przysługiwało. Podmiot kontrolowany nie przedłożył do kontroli upoważnienia wydanego przez Starostę do wydawania decyzji administracyjnych przez Dyrektora PCPR i pracownika Centrum upoważnionego przez Starostę, na wniosek Dyrektora.

2. Ustalanie odpłatności dla mieszkańców skierowanych przed 1.01.2004 r.

Zgodnie z art. 87 ust. 8 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, osoby przyjęte do domu pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004 r. oraz osoby posiadające skierowania do domu pomocy społecznej wydane przed dniem 1 stycznia 2004 r. ponoszą opłatę na dotychczasowych zasadach.

Zgodnie z art. 155 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do osób umieszczonych w domu pomocy społecznej na podstawie skierowania wydanego przed dniem 1 stycznia 2004 r. stosuje się dotychczasowe przepisy o właściwości miejscowej gminy. W stosunku do osób umieszczonych w domu pomocy społecznej na podstawie skierowania wydanego przed dniem 1 stycznia 2004 r., decyzje zmieniające decyzje o odpłatności i o skierowaniu do domu pomocy społecznej wydaje starosta właściwy ze względu na położenie domu. Jeżeli dom pomocy społecznej osiągnął wymagane prawem standardy, przy ustalaniu zasad ponoszonej odpłatności należy uwzględnić treść art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej. Wówczas opłata mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej zostaje podwyższona do pełnego kosztu utrzymania, nie więcej jednak niż do 70% dochodu osoby lub na osobę w rodzinie. Zasadę odpłatności stosuje się do aktualnych kwot kryteriów dochodowych.

Zmiana dochodu w okresie ponoszenia odpłatności za świadczenie niepieniężne wpływa na wysokość tej odpłatności, jeżeli kwota zmiany przekroczyła 10% odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zgodnie z art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej.

Postępowania prowadzone w związku ze zmianą sytuacji dochodowej mieszkańców DPS przyjętych oraz posiadających skierowania do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. są niezgodne z przepisami prawa (odpłatność dwóch mieszkańców na tzw. „starych zasadach” naliczona niezgodnie z przepisami prawa, brak potwierdzeń doręczenia decyzji przez strony postępowania). Dokumentacja dotycząca dochodu mieszkańców prowadzona jest nierzetelnie. Decyzje dot. odpłatności za pobyt w DPS wymagają dopracowania.

Analiza miesięcznego sprawozdania sporządzonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej – Dotacja-LM-DPS-2022 za listopad 2024 r. – wykazała, że liczba osób przyjętych oraz posiadających skierowania do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. w powiecie sulęcińskim wynosi 5. Na tej podstawie Wojewoda Lubuski przekazuje dotację z budżetu państwa na uprawnionych mieszkańców (na tzw. „starych zasadach”).

Dyrektor PCPR w Sulęcinie przedłożyła kontrolującym zestawienie – wykaz decyzji ustalających odpłatność dla mieszkańców skierowanych do domu pomocy społecznej przed 01.01.2004 r., wg stanu na 12 września 2024 r. Wykaz zawiera 5 pozycji.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli akta wszystkich osób. Badani mieszkańcy zamieszkują Dom Pomocy Społecznej w Tursku.

W aktach znajdują się m.in. aktualizacje wywiadów środowiskowych przeprowadzanych przez pracownika socjalnego DPS w Tursku, decyzje o odpłatności za pobyt w DPS, dokumentacja dotycząca sytuacji dochodowej mieszkańca. Badane osoby – umieszczone oraz posiadające skierowania do DPS przed 1 stycznia 2004 r. – miały zmieniane decyzje o odpłatności za pobyt w DPS, w związku ze zmianą sytuacji dochodowej mieszkańca, przekraczającą 10% odpowiednio kryterium dochodowego.

Kontrolujący zbadali prawidłowość postępowań prowadzonych w związku ze zmianą sytuacji dochodowej mieszkańców DPS przyjętych oraz posiadających skierowania do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. Na tej podstawie ustalili,

że postępowania przeprowadzone są niezgodnie z przepisami prawa. Stwierdzili następujące uchybienia i nieprawidłowości:

a) Odpłatność dwóch mieszkańców na tzw. „starych zasadach” została naliczana niezgodnie z przepisami prawa. Mieszkańcy DPS na tzw. „starych zasadach” – decyzją Starosty Sulęcińskiego – zostali zobowiązani do ponoszenia miesięcznej opłaty za pobyt w DPS w wysokości:

- 70% dochodu osoby – dotyczy 3 mieszkańców, tj. zgodnie z przepisami;
- **200% kryterium dochodowego, tj. 1.552 zł – dotyczy 2 mieszkańców, tj. niezgodnie z przepisami.** Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, osoby przyjęte do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. oraz posiadające skierowania do domu pomocy społecznej, wydane przed 1 stycznia 2004 r. ponoszą opłatę na dotychczasowych zasadach. Zgodnie z art. 155 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do osób umieszczonych w domu pomocy społecznej na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 r. stosuje się dotychczasowe przepisy o właściwości miejscowej gminy. W stosunku do osób umieszczonych w domu pomocy społecznej na podstawie skierowania wydanego przed dniem 1 stycznia 2004 r., decyzje zmieniające decyzje o odpłatności i o skierowaniu do domu pomocy społecznej wydaje starosta właściwy ze względu na położenie domu. **Jeżeli dom pomocy społecznej osiągnął wymagane prawem standardy**, przy ustalaniu zasad ponoszonej odpłatności należy uwzględnić treść art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej. Wówczas **opłata mieszkańca** za pobyt w domu pomocy społecznej **zostaje podwyższona do pełnego kosztu utrzymania, nie więcej jednak niż do 70% dochodu osoby lub na osobę w rodzinie.** Należy w tym względzie wydać więc nową decyzję o odpłatności, uwzględniającą stare zasady ponoszenia odpłatności w zakresie dotacji z budżetu państwa (jednocześnie uwzględniając aktualne przepisy dotyczące kryteriów dochodowych, średniego miesięcznego kosztu utrzymania etc.). Stanowisko w tej sprawie – 25 października 2024 r. – potwierdziło Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zatem odpłatność dwóch mieszkańców na tzw. „starych zasadach” została naliczana niezgodnie z przepisami prawa.

b) Brak potwierdzeń doręczenia decyzji przez strony postępowania. Zgodnie z art. 46 §1 i 2 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, odbierający pismo potwierdza jego otrzymanie/doręczenie swoim podpisem, ze wskazaniem daty jego doręczenia. Jeżeli odbierający pismo uchyla się od potwierdzenia doręczenia lub nie może tego uczynić, doręczający sam stwierdza datę doręczenia oraz wskazuje osobę, która odebrała pismo i przyczynę braku jej podpisu. Pracownik PCPR w Sulęcinie wyjaśnił, że cyt. „decyzje przekazywane są w 3 egzemplarzach – do adresata, do DPS i trzeci pozostaje w aktach PCPR. Dotychczas nie potwierdzano odbioru decyzji przez mieszkańca i DPS”. Zgromadzona – w toku kontroli – dokumentacja nie zawiera przedmiotowych potwierdzeń (dotyczy wszystkich badanych mieszkańców), co jest niezgodne z przepisami prawa.

Kontrolujący **sugerują ponadto dopracowanie decyzji w części dotyczącej wskazania dochodu mieszkańca z decyzji poprzedzającej oraz o informację o spełnieniu warunku zmiany dochodu powyżej 10% kryterium.** W decyzjach ustalających odpłatność wszystkich badanych mieszkańców wskazano tylko na zmianę sytuacji dochodowej mieszkańca. Brak jest informacji dot. wcześniejszego dochodu mieszkańca i spełnienia warunku zmiany dochodu powyżej 10% kryterium. Zdaniem zespołu kontrolnego,

uszczegółowienie decyzji o te elementy zapewni ich przejrzystość i wskaże na wszystkie przesłanki do wydania decyzji zmieniającej odpłatność.

Analiza postępowań wykazała ponadto, że **termin obowiązywania decyzji** naliczany jest od dnia, w którym nastąpiła zmiana dochodu mieszkańca. Ustawa o pomocy społecznej nie precyzuje kwestii obliczania dochodu na potrzeby ustalania odpłatności za dom pomocy społecznej. W orzecznictwie można spotkać pogląd, że przy ustalaniu dochodu powinien być brany **dochód z miesiąca poprzedzającego; a decyzja może obowiązywać z datą wsteczną**³. Decyzja wywołuje wówczas skutek z datą zaistnienia okoliczności stanowiącej podstawę zmiany (tj. od miesiąca zmiany dochodu).

W sytuacji **zmiany wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej** – zgodnie z art. 60 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej – ustalenie odpłatności za pobyt w DPS następuje od miesiąca następnego przypadającego po miesiącu, w którym ogłoszono - w wojewódzkim dzienniku urzędowym - nowy koszt utrzymania.

Średnia odpłatność mieszkańca na tzw. „startych zasadach” za pobyt w DPS wynosi 1.368,57 zł.

Analiza akt wykazała ponadto, że dokumenty potwierdzające dochód mieszkańca stanowią decyzje OPS, ZUS. **Dokumentacja dotycząca dochodu mieszkańców prowadzona jest nierzetelnie – dokumenty te nie zawierają daty wpływu do DPS w Tursku.**

(akta kontroli str. 237-300)

Kontrola wykazała uchybienia w zakresie niezgodnych z przepisami postępowań prowadzonych w związku ze zmianą sytuacji dochodowej mieszkańców DPS przyjętych oraz posiadających skierowania do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. (odpłatność dwóch mieszkańców na tzw. „starych zasadach” naliczona niezgodnie z przepisami prawa, brak potwierdzeń doręczenia decyzji przez strony postępowania). Dokumentacja dotycząca dochodu mieszkańców prowadzona jest nierzetelnie. Decyzje dot. odpłatności za pobyt w DPS wymagają dopracowania, zgodnie z treścią protokołu kontroli.

3. Pomoc udzielana opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

Do zadań własnych powiatu – zgodnie z art. 19 ustawy o pomocy społecznej – należy m.in. przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Ponadto zadaniem powiatu jest udzielenie pomocy w integracji ze środowiskiem młodzieży opuszczającej DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, mających braki w przystosowaniu się.

---

³ Wyrok NSA z 2 marca 2016 r., sygn.. I OSK 221/16; wyrok WSA w Lublinie z 19 grudnia 2018 r., II SA/Lu 848/18

W powiecie sulęcińskim nie udzielano pomocy w integracji ze środowiskiem osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, ani pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki.

Kontrola wykazała, że w okresie od 1 lipca 2023 r. do 4 grudnia 2024 r. nie udzielono pomocy osobom – opuszczającym DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie – w integracji ze środowiskiem z powodu braku wniosków dotyczących ww. pomocy. Nie przyznano pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki dla osób opuszczających domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie z powodu braku takich wniosków.

(akta kontroli str. 15)

Przeprowadzone czynności kontrolne nie wykazały uchybień w badanym zakresie.

4. Kwalifikacje pracowników PCPR realizujących zadania dot. prowadzenia i rozwoju infrastruktury DPS oraz umieszczania w nich skierowanych osób.

Zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie (art. 112 ustawy o pomocy społecznej). Kwalifikacje pracowników ustalone zostały w ustawie o pomocy społecznej oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych z dnia 25 października 2021 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1638).

Zapisy Regulaminu Organizacyjnego PCPR w Sulęcinie wymagają zaktualizowania do zgodnych z obowiązującymi przepisami. Pracownik realizujący zadanie posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie usytuowane jest w budynku dwupiętrowym (brak innych instytucji w tym budynku). Budynek częściowo dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – podjazd do części parterowej budynku. Na piętro możliwość wejścia wyłącznie schodami.

Regulamin Organizacyjny PCPR w Sulęcinie został przyjęty Uchwałą NR 6/12/18 Zarządu Powiatu Sulęcińskiego z dnia 21 grudnia 2018 r. W strukturze organizacyjnej Centrum funkcjonują: Dyrektor, Zespół ds. Pieczy Zastępczej, Stanowiska ds. Pomocy Społecznej, Stanowisko ds. Świadczeń i Pomocy Instytucjonalnej, Stanowisko ds. Osób Niepełnosprawnych, Główny Księgowy.

Centrum jest zarządzane przez Dyrektora. Do jego zadań i kompetencji należy m.in.:

1. wydawanie z upoważnienia starosty sulęcińskiego decyzji administracyjnych z zakresu działania Centrum;
2. wydawanie stosownych zarządzeń, pełnomocnictw, upoważnień;
3. reprezentowanie PCPR wobec organów administracji, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji oraz osób trzecich;
4. sprawowanie nadzoru nad działalnością m.in. domów pomocy społecznej;
5. podejmowanie działań zapewniających prawidłowe funkcjonowanie i prawidłową realizację zadań;
6. współpraca z Sądami w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej

oraz niedostosowanych społecznie umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych;

7. wytaczanie na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne;
8. składanie radzie powiatu corocznie sprawozdania z działalności Centrum oraz przedstawianie wykazu potrzeb z zakresu pomocy społecznej.

Zadania związane z domami pomocy społecznej wykonywane są przez pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej.

Zespół kontrolny **sugeruje** przy najbliższej zmianie Regulaminu Organizacyjnego dostosowanie jego zapisów do aktualnie obowiązujących przepisów w zakresie m.in.: zadań z zakresu przeciwdziałania **przemocy domowej** (zapisy w regulaminie dotyczą przemocy w rodzinie), prowadzenia mieszkań treningowych lub wspomaganych (zapisy w regulaminie dotyczą mieszkań chronionych).

W jednostce na 31 grudnia 2023 r.⁴ zatrudnionych było w systemie pomocy społecznej 6 osób, w tym 1 pracownik socjalny. Na dzień kontroli zadania w zakresie umieszczania osób uprawnionych w domu pomocy społecznej realizuje jeden pracownik zatrudniony na stanowisku inspektor ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej. Pracownik posiada odpowiednie kwalifikacje określone – rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych – dla zajmowanego stanowiska.

Zgodnie z zakresem czynności do zadań pracownika należy m.in.:

- przygotowanie decyzji dotyczących umieszczania w domu pomocy społecznej oraz określających odpłatność za pobyt osób umieszczonych w DPS;
- prowadzenie bieżącej dokumentacji dot. DPS: rejestru decyzji, meldunków o ruchu mieszkańców, meldunków dot. funkcjonowania DPS;
- przyjmowanie informacji o stanie osobowym w DPS;
- sporządzanie sprawozdawczości.

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że pracownik wykonuje powierzone na stanowisku zadania.

(akta kontroli str. 218-236)

Przeprowadzone czynności kontrolne nie wykazały uchybień w badanym zakresie. Zespół kontrolny sugeruje zaktualizowanie zapisów Regulaminu Organizacyjnego do zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Na tym kontrolę zakończono.

WNIOSKI:

1. W PCPR w Sulęcinie nie prowadzi się listy osób oczekujących na umieszczenie w DPS.
2. Umieszczenie osób w DPS następowało na podstawie decyzji o skierowaniu i umieszczeniu.
3. Odmowa umieszczenia w domu pomocy społecznej odbyła się niezgodnie z przepisami.
4. Świadczenie z pomocy społecznej zostało przyznane osobie, której prawo do tego świadczenia nie przysługuje.

---

⁴ Sprawozdanie resortowe MRiPS-06 za okres I-XII 2023 r.

5. Podmiot kontrolowany nie przedłożył do kontroli upoważnienia wydanego przez Starostę do wydawania decyzji administracyjnych przez Dyrektora PCPR i pracownika Centrum upoważnionego przez Starostę, na wniosek Dyrektora.
6. Postępowania prowadzone w związku ze zmianą sytuacji dochodowej mieszkańców DPS przyjętych oraz posiadających skierowania do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. są niezgodne z przepisami prawa – odpłatność dwóch mieszkańców na tzw. „starych zasadach” została naliczana niezgodnie z przepisami prawa, brak potwierdzeń doręczenia decyzji przez strony postępowania.
7. Dokumentacja dotycząca dochodu mieszkańców prowadzona jest nierzetelnie.
8. Decyzje dot. odpłatności za pobyt w DPS wymagają dopracowania, zgodnie z treścią protokołu kontroli.
9. W powiecie sulęcińskim nie udzielano pomocy w integracji ze środowiskiem osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, ani pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki.
10. Zapisy Regulaminu Organizacyjnego PCPR w Sulęcinie wymagają zaktualizowania do zgodnych z obowiązującymi przepisami.
11. Pracownik realizujący zadanie posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Wnioski zawarte w punktach:

- 3, 4, 5, 6, 7 stanowią istotne uchybienie;
- 8, 10 stanowią sugestie zespołu kontrolnego.

Za uchybienie w punkcie 7 odpowiedzialny jest Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Tursku.

Za uchybienie w punkcie 4 odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulęcinie.

Za stwierdzone uchybienia w pozostałych punktach odpowiedzialny jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie.

Zespół kontrolny dokonał wpisu do znajdującej się – w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie – książki kontroli pod pozycją numer 2.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki

podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie, drugi Staroście Powiatu Sulęcińskiego, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Marzena Modrzewska

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Marta Mikołajczyk

Dyrektor:

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Sulęcinie

mgr Anna Kluszczyk

Gorzów Wielkopolski, dnia 10 stycznia 2025 r.

Sulęcin, dnia 20 stycznia 2025 r.